

ONLINE CONGRES – ANGST BIJ KINDEREN EN JONGVOLWASSENEN – 5^E EDITIE

11 februari 2021

Het is normaal dat mensen angsten hebben. Angst zorgt ervoor dat we in leven blijven tijdens gevaarlijke situaties in het verkeer, bij geweld of andere dreigende gebeurtenissen. Maar wanneer kinderen of jongvolwassenen onnodig, te vaak, te lang en/of te intens bang zijn, dan gaat angst belemmerend werken. Wanneer de angst het normale dagelijkse functioneren blijft verstoren, dan kan deze escaleren tot een probleem of stoornis. Er ontstaat dan een pathologische (ziekelijke) angst, die tot uiting kan komen in de vorm van fysiologische- (hoofdpijn, trillen, buikpijn), cognitieve- (piekeren en nare gedachten) en gedragsmatige uitingen (verstijven, huilen, vluchten, opstandig gedrag).

Maar waar komt angst vandaan en wat kun je ermee als professional in de hulpverlening, begeleiding of onderwijs? Wat weten we van angst in de verschillende levensstadia? Hoe werkt angst bij jongeren met autisme, bij hoogbegaafde jongeren, of bij jongeren met een licht verstandelijke beperking? Hoe ga je om met depressie waaraan angst ten grondslag ligt? Wat kun je als leerkracht doen met angst in de klas? Wat is de rol van ouders? Deze en andere praktisch relevante vragen staan centraal op dit geaccrediteerde, jaarlijkse congres.

Doelgroep

Het congres over angst bij kinderen en jongvolwassenen is gericht op hbo- en academisch opgeleide professionals die in hun werk met deze problematiek te maken krijgen.

Leerdoelen

- Wetenschappelijke inzichten over angst: prevalentie, oorzaken, mechanismes en comorbiditeit
- De wisselwerking tussen angst en depressie
- Beïnvloeding van de mindset om angst en onzekerheid te reduceren
- Begeleiding en behandeling van angst bij jongeren met autisme
- Praktische handreikingen in het omgaan met angst in de klas en op school
- Dynamiek en begeleiding van angst bij hoogbegaafdheid
- Signalering, herkenning en behandeling van angst en trauma bij mensen met een LVB

Programma

Prof. Dr. Gert-Jan Hendriks - Prevalentie, oorzaken, mechanismes, comorbiditeit en gevolgen voor het functioneren 'over de jaren heen'

Prof. Dr. Ramon Lindauer - Angst en depressie in de kindertijd
Drs. Cees Frankruijter - Angst en mindset
Drs. Birgitta Kox - Angst een symptom of life bij autisme?
Anton Horeweg MSEN - Angst in de klas.
Drs. Mia Frumau - Angst en hoogbegaafdheid
Dr. Jeanet Nieuwenhuis - Trauma en LVB in de S-GGZ
Dr. Guido van de Luitgaarden – Moderator

Sprekers

Prof. Dr. Gert-Jan Hendriks

Bijdrage: Angst over de jaren heen

Gert-Jan Hendriks is psychiater en hoofd zorgprogramma Angst, Dwang en PTSS van Pro Persona. Hij is Bijzonder Hoogleraar Klinische Psychologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

In deze inleidende bijdrage gaat Gert-Jan Hendriks in op de effecten van angststoornissen en depressies op (jong) volwassenen en ouderen. Wat weten we uit wetenschappelijk onderzoek en wat impliceert dit voor de praktijk? Op welke wijze kan de kwaliteit en effectiviteit van beschikbare behandelstrategieën hierop afgestemd worden?

Prof. Dr. Ramón Lindauer

Bijdrage: Bevangen door angst en depressie in de kindertijd

Ramón is opgeleid tot psychiater en kinder- en jeugdpsychiater. Hij is gepromoveerd op een onderzoek naar neurobiologische aspecten en behandeling van PTSS bij volwassenen en vervulde de opleiding tot systeemtherapeut, EMDR-practitioner en TF-CBT-trainer/supervisor. Ramón is werkzaam bij het Amsterdam UMC als hoogleraar Kinder- en Jeugdpsychiatrie en bij Level'

Angst hoort bij het leven en ook kinderen krijgen ermee te maken, bijvoorbeeld een jong kind dat bang is voor spoken of dat bang is dat er iemand onder het bed ligt. Als ouders stel je je kind gerust en zal de angst afnemen. Hoe ontwikkelt angst zich in de levensloop? Wanneer is angst nog normaal en wanneer wordt het een stoornis? Angst kan hand in hand gaan met depressieve klachten. Wat kun je als ouders doen? Hoe ga je hiermee om als leerkracht? Wat zijn effectieve behandelingen hiervoor? Aan de hand van praktijkvoorbeelden wordt er ingegaan op deze vragen en krijgen deelnemers concrete adviezen hoe hiermee om te gaan.

Drs. Cees Frankruijter

Bijdrage: De invloed van mindset op angst

Cees is directeur van het Mindset Instituut en heeft ruime expertise op het gebied van brein, leren en veranderbaarheid.

De onbewuste overtuigingen die je hebt over de ontwikkelbaarheid van jezelf en anderen, stuurt sterk op je gedachten en je gedrag. Via het gedrag beïnvloed je weer je eigen en andermans ontwikkeling: een selffulfilling prophecy. Door te leren denken en handelen vanuit groeimindset leer je ontwikkelingsgericht en vertrouwenwekkend te communiceren. En die vorm van communicatie ontvangt het brein graag omdat het daardoor veiligheid ervaart. En dat is weer een noodzakelijke voorwaarde om tot leren te komen. Denken en handelen vanuit een groeimindset in combinatie met angst is te leren. Een lonkend perspectief?

Drs. Mia Frumau- van Pinxten

Bijdrage: Intense angst bij hoogbegaafden

Mia is psychotherapeut/KJ en Gezondheidszorgpsycholoog. Zij heeft een psychologenpraktijk voor kinderen, jongeren of (jong-) volwassenen met (ontwikkelings)potentieel oftewel potentieel talent. Momenteel doet Mia promotieonderzoek naar de sociale karakteristieken en persoonlijkheidseigenschappen van adolescenten met een cognitieve intelligentie op hoogbegaafd en zeer hoogbegaafd niveau. In deze bijdrage wordt ingegaan op de specifieke angsten van individuen met een hoog ontwikkelingspotentieel. Over welke angsten hebben we het? We hebben het dan over specifieke angsten zoals angst om te falen of juist om succes te hebben of om door de mand te vallen (bedriegersyndroom). En ook over de intensiteit van angst voor mensen met een hoog bewustzijn en over de angst voor het onbekende en voor de dood. De huidige stand van zaken in wetenschappelijk onderzoek komt aan bod. En hoe gaan we in de praktijk om met jonge mensen die gebukt kunnen gaan onder deze angsten? Wat is een passende benadering en aanpak? Wanneer is een GGZ-behandeling geïndiceerd en welke behandeling is passend voor mensen met een hoog ontwikkelingspotentieel? Ervaringen worden uitgewisseld, waarbij ook cliënten aan het woord komen.

Anton Horeweg M SEN

Bijdrage: De vergeten leerling

Anton is gedragspecialist (M SEN) en ruim dertig jaar leraar in het basisonderwijs. Daarnaast is hij lerarenopleider / coach en auteur van de handboeken Gedragsproblemen in de klas in het basisonderwijs en van Gedragsproblemen in de klas in het voortgezet onderwijs. Deze boeken zijn verplichte literatuur bij een groot aantal lerarenopleidingen. In 2018 verscheen zijn onderwijsboek De traumasensitieve school. Anton is ook auteur van de website www.gedragsproblemenindeklas.nl Hij heeft zitting in Expertteams Project Leer-Kracht (NCOJ) en Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie (KC-KJP). Daarnaast is hij veelgevraagd spreker op scholen en congressen. In elke klas zie je ze. Maar alleen als je goed kijkt, want deze leerlingen blijven zorgvuldig onder je radar. Hun 'overlevingsstrategie.' En als ze opvallen is dat niet door lastig gedrag, maar door hun gebrek aan durf en initiatief. Waarom willen ze niet opvallen? Hoe ontdek je ze eigenlijk en wat kun je voor deze leerlingen betekenen? Anton Horeweg neemt de deelnemers mee op een 'ontdekkingstocht' naar de angstige leerling.

Drs. Jeanet Nieuwenhuis

Bijdrage: Trauma en LVB in de S-GGZ

Jeanet is psychiater en is werkzaam bij VGGNet. VGGNet is een specialisme/ derde lijns voorziening binnen GGNet voor mensen met een licht verstandelijke beperking en complexe psychiatrie. Haar onderzoek richt zich op het voorkomen van LVB in de S-GGZ (specialistische GGZ) geassocieerd met oa. gedwongen opname, agressie en trauma. Mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB) ervaren meer traumatische ervaringen in hun leven dan mensen zonder aanwijzing van een LVB. Het is belangrijk om zicht te hebben op iemands ontwikkeling, schooltijd, familie en sociale omstandigheden alvorens een effectieve behandeling in te zetten. Wat is belangrijk wanneer het gaat om herkenning en diagnostiek en hoe te sturen op een effectieve behandeling? Jeanet zal in haar bijdrage relevante kennis koppelen aan praktijkvoorbeelden.

Drs. Birgitta Kox

Bijdrage: Angst een symptom of life bij autisme?

Birgitta Kox is GZ-psycholoog en orthopedagoog-generalist. Zij is gespecialiseerd in autismespectrumstoornissen en is jarenlang werkzaam in de geestelijke gezondheidszorg en als consulent bij het Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE).

Mensen met een autismespectrumstoornis (ASS) verwerken informatie op een andere manier dan mensen zonder ASS. Een andere manier van informatie verwerken die zich vooral 'aan de binnenkant' afspeelt en lang niet altijd aan de 'buitenkant' zichtbaar is. Sociale camouflage speelt daarbij een belangrijke rol. Hierdoor kunnen niet alleen de sociale- en communicatieve kwetsbaarheden verborgen blijven, maar ook de dagelijks ervaren stress en angst. Wat zijn de kenmerken van autisme die bijdragen aan angst en angstklachten bij mensen met een ASS en op welke manier speelt sociale camouflage daarbij een rol? Zijn er in deze verschillen tussen jongens/mannen en meisjes/vrouwen met een ASS? En op welke manier kunnen we mensen met een ASS helpen met deze angsten om te gaan?

Dr. Guido van de Luitgaarden

Bijdrage: Moderator

Guido van de Luitgaarden is opgeleid als sociaal-pedagogisch hulpverlener en werkte in die hoedanigheid onder meer in het sociaal-cultureel werk. Hij was gedurende 16 jaar als senior onderzoeker en docent werkzaam bij Zuyd Hogeschool, lectoraat Sociale Integratie. Guido promoveerde aan de University of Salford (VK) op een proefschrift over oordeels- en besluitvorming bij vermoedens van kindermishandeling. Sinds 2006 is hij verbonden aan het Euregionaal Congresburo en het Centrum voor Educatie en Supervisie. Daarnaast is hij echtgenoot en (pleeg)vader. Ook is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van het Steunpunt Mantelzorg Zuid.